

Asia: VN/18098/2025

Lausuntopyyntö: Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi lapsen erityisestä suojelusta ja siihen liittyviksi laeiksi

Taustatiedot lausunnonantajalta

Edustan

Muu järjestö tai yhdistys

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko ehdotus kokonaisuudessaan kannatettava?

Osittain

Perustelut tiiviisti

A-klinikkasäätiö pitää kannatettavina uudistuksen tavoitteita vahvistaa lasten, nuorten ja perheiden varhaista tukea, selkiyttää sosiaalihuollon ja lastensuojelun välistä työnjakoa sekä kohdentaa lastensuojelun erityisosaamista kaikkein vaativimpiin tilanteisiin. Uudistuksen onnistuminen edellyttää kuitenkin, että perustason palvelut, erityisesti lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelut, ovat aidosti saatavilla koko maassa. Muutoin on riskinä, että tuen tarpeet tunnistetaan, mutta mahdollisuus oikea-aikaiseen apuun heikentyy. Nykyisellään lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluissa on edelleen merkittäviä alueellisia eroja ja saatavuushaasteita.

2. Vastaavatko ehdotukset esityksen tavoitteita?

Osittain

Perustelut tiiviisti

Ehdotukset tukevat tavoitetta vahvistaa varhaista tukea ja moniammatillista yhteistyötä. Tavoitteiden toteutuminen riippuu kuitenkin palvelujen tosiasiallisesta saatavuudesta, myös alueellinen yhdenvertaisuus huomioiden, sekä siitä, pystytäänkö lasten, nuorten ja perheiden tarpeisiin vastaamaan riittävän vahvasti ennen lastensuojelun asiakkuutta.

3. Mikä seuraavista vaihtoehtoista olisi mielestänne tarkoituksenmukaisin tapa järjestää sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain välinen rajapinta? Valitkaa yksi ja perustelkaa vastauksenne.

Nyt esitetty ratkaisu

Perustelut tiiviisti

Esitetty ratkaisu tukee tavoitetta vahvistaa perustason palveluja ja selkiyttää työnjakoa. Samalla tulee varmistaa, että lastensuojelun erityisosaaminen on tarvittaessa käytettävissä jo ennen varsinaisen lastensuojelun asiakkuuden alkamista sekä että moniammatillinen yhteistyö toimii käytännössä.

4. Lausuntopalaute lukuun 1 (Yleiset säännökset): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 1 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

A-klinikkasäätiö pitää luvun 1 yleisiä säännöksiä pääosin tarkoituksenmukaisina. Lapsen edun, osallisuuden ja palvelujen yhteensovittamisen korostaminen on kannatettavaa. Säännösten tavoitteiden toteutuminen edellyttää kuitenkin toimivaa yhteistyötä sosiaali-, terveys-, opetus- sekä mielenterveys- ja päihdepalvelujen välillä. Lastensuojelun ei tule osaltaan korvata puuttuvia mielenterveys- tai päihdepalveluja, vaan lasten ja nuorten tulee saada tarvitsemansa tuki oikea-aikaisesti. Lisäksi lapsen osallisuuden toteutuminen edellyttää riittäviä resursseja ja osaamista erityisesti mielenterveyteen ja riippuvuuksiin liittyvissä tilanteissa.

5. Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla muutoksella olevan lastensuojelun asiakkuuden alkamiseen ja päättymiseen?

Ehdotettu muutos todennäköisesti nostaa lastensuojelun asiakkuuden alkamisen kynnystä ja siirtää lasten, nuorten ja perheiden tuen tarpeisiin vastaamista aiempaa enemmän sosiaalihuollon alaisiin perustason palveluihin. Asiakkuuksien alkaminen ensisijaisesti sosiaalihuoltolain mukaisina asiakkuuksina voidaan lastensuojeluun liittyvää leimautumista vähentää niissä tilanteissa, joissa lapsen ja perheen tuen tarpeisiin voidaan vastata muilla palveluilla. Vaikutukset voivat olla myönteisiä, mikäli varhainen tuki ja esimerkiksi päihde- ja mielenterveyspalvelut ovat riittävässä määrin saatavilla. Riskinä näemme, että osa lapsista ja perheistä voi jäädä ilman tarvitsemaansa tukea tilanteissa, joissa perustason palvelut eivät kykene vastaamaan tuen tarpeeseen riittävän ajoissa. Asiakkuuksien päättymisen voi nopeutua, mutta samalla on tärkeää varmistaa, että tuen jatkuvuus toteutuu eikä vastuun siirtyminen palvelusta toiseen aiheuta tuen saamiseen katkosta.

6. Onko ehdotus lapsen asioista vastaavaa sosiaalityöntekijää koskevan asiakasmitoituksen joustavoittamisesta mielestänne kannatettava?

Osittain

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Asiakasmitoituksen joustavoittaminen voi helpottaa henkilöstön saatavuuteen liittyviä haasteita ja tukea palvelujen järjestämistä tilanteessa, jossa sosiaalityöntekijöistä on monilla alueilla pulaa. Samalla on kuitenkin tärkeää varmistaa, ettei muutos heikennä lasten mahdollisuuksia saada riittävää henkilökohtaista tukea eikä lastensuojelun erityisosaamisen saatavuutta.

7. Onko ehdotus lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtävistä kannatettava?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

A-klinikkasäätiö pitää tehtävien täsmentämistä kannatettavana, koska se voi selkeyttää lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän vastuuta, vahvistaa lapsen oikeusturvaa sekä yhdenmukaistaa käytäntöjä eri hyvinvointialueilla. Selkeä vastuunjako voi myös tukea palvelujen yhteensovittamista tilanteissa, joissa lapsen tai perheen tuen tarpeisiin liittyy samanaikaisesti lastensuojelun, mielenterveyspalvelujen sekä päihdetyön tarvetta. Samalla on tärkeää varmistaa, että sosiaalityöntekijällä on edelleen käytettävissään tehtävän hoitoa edellyttävät päätöksentekomahdollisuudet sekä moniammatillinen tuki ja mahdollisuus hyödyntää eri alojen asiantuntemusta lapsen tilanteen arvioinnissa ja tuen suunnittelussa.

8. Lausuntopalaute luvusta 3 (Lastensuojelun järjestäminen ja kustannusvastuu): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 3 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta sekä vaikutuksista.

A-klinikkasäätiö pitää vastuunjaon ja järjestämisvastuiden selkeyttämistä kannatettavana. Käytännössä on kuitenkin tärkeää varmistaa, että kustannusvastuut eivät johda palvelujen osaoptimointiin tai tilanteisiin, joissa lapsen tarvitseman tuen järjestäminen viivästyy vastuunjakoon liittyvien tulkintojen vuoksi.

9. Lausuntopalaute luvusta 4: Onko ehdotus, jonka mukaan lupa lapsen tutkimiseen annettaisiin jatkossa hyvinvointialueen viranhaltijan päätöksellä hallinto-oikeuden sijaan, mielestänne kannatettava?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Ehdotus voi nopeuttaa päätöksentekoa ja vähentää hallinnollisia viiveitä, mikä tukee lapsen etua saada apua oikea-aikaisesti. Samalla on kuitenkin varmistettava lapsen ja huoltajien oikeusturvan toteutuminen sekä päätöksenteon riittävä riippumattomuus. Päätöksenteon tulee perustua huolelliseen ja tarvittaessa moniammatilliseen arviointiin.

10. Selkiyttävätkö luvun 4 ehdotukset lastensuojelun päätöksentekosääntelyä?

Kyllä

Perustelut tiiviisti

Ehdotukset voivat selkiyttää päätöksentekoa, vastuunjakoa ja toimivaltakysymyksiä sekä vähentää hallinnollisia viiveitä. Samalla on tärkeää varmistaa, että lapsen oikeusturva, päätöksenteon läpinäkyvyys ja mahdollisuus huolelliseen tapauskohtaiseen harkintaan säilyvät. Päätöksenteon tueksi tarvitaan myös jatkossa riittävä moniammatillinen arviointi erityisesti vaativissa tilanteissa.

11. Lausuntopalaute luvusta 5: Onko ehdotus edunvalvojan palkkioiden ja kulukorvausten rajaamisesta ja yhdenmukaistamisesta valtioneuvoston asetuksella mielestänne kannatettava?

Osittain

Millaisia vaikutuksia (etenkin taloudellisia) arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

A-klinikkasäätiö pitää kannatettavana tavoitetta yhdenmukaistaa edunvalvojen palkkio- ja kulukorvauskäytäntöjä sekä lisätä niiden ennakoitavuutta. Taloudellisesti sääntely voi lisätä kustannusten ennakoitavuutta, mutta liian tiukat rajaukset voivat heikentää edunvalvonnan laatua ja lapsen oikeuksien toteutumista erityisesti vaativissa tilanteissa.

Muut mahdolliset huomiot lastensuojelun edunvalvontaa koskevasta sääntelykokonaisuudesta?

A-klinikkasäätiö korostaa, että lapsen edunvalvonnan keskeinen tehtävä on turvata lapsen näkökulman ja oikeuksien toteutuminen. Tämä edellyttää mahdollisuutta riittävään perehtymiseen, lapsen henkilökohtaiseen kohtaamiseen sekä yhteistyöhön perheen ja muiden toimijoiden kanssa. Sääntelyn toimeenpanossa tulee varmistaa, että lapsen edun toteutuminen säilyy ensisijaisena tavoitteena.

12. Muu lausuntopalaute luvusta 5 (Lapsen osallisuus): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 5 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

A-klinikkasäätiö pitää lapsen osallisuuden vahvistamista erittäin kannatettavana. Lapsen mahdollisuus tulla kuulluksi ja osallistua itseään koskevien asioiden käsittelyyn on keskeinen osa lapsen oikeuksien toteutumista. Käytännössä osallisuuden toteutuminen edellyttää kuitenkin riittävästi aikaa, osaamista ja lapsen tilanteeseen soveltuvia työskentelytapoja.

13. Lausuntopalaute luvusta 6 (Menettelysäännökset): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 6 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

A-klinikkasäätiö pitää menettelysäännösten selkeyttämistä kannatettavana. Menettelyjen tulee tukea lapsen oikeusturvaa, oikea-aikaista päätöksentekoa sekä palvelujen yhteensovittamista. Käytännössä on tärkeää varmistaa, että hallinnollisten menettelyjen sujuvoittaminen ei heikennä lapsen, nuoren tai huoltajien mahdollisuuksia tulla kuulluksi eikä vähennä tapauskohtaista harkintaa.

14. Lausuntopalaute luvusta 7 (Lastensuojelun avohuolto): Ovatko lastensuojelun avohuoltoa koskevat ehdotukset mielestänne kannatettavia?

Osittain

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

A-klinikkasäätiö pitää avohuollon vahvistamista ja kotiin vietävien palvelujen painottamista lähtökohtaisesti kannatettavana. Parhaimmillaan ehdotukset voivat tukea lasten ja perheiden oikea-aikaista auttamista sekä ehkäistä ongelmien syvenemistä ja raskaampien lastensuojelutoimenpiteiden tarvetta. Vaikutusten toteutuminen edellyttää kuitenkin, että avohuollon palvelut ovat riittäviä, pitkäjänteisiä ja yhdenvertaisesti saatavilla koko maassa.

Eryistä huomiota tulee kiinnittää lasten, nuorten ja perheiden mielenterveys- ja päihdepalvelujen saatavuuteen sekä palvelujen yhteensovittamiseen. Mikäli avohuollon palvelujen resursseja tai erityisosaamista ei ole riittävästi saatavilla, on riskinä, että tuen tarpeisiin ei pystytä vastaamaan riittävän varhain ja ongelmat siirtyvät myöhempään vaiheeseen korjaavien palvelujen hoidettaviksi. Moniammatillinen yhteistyö etenkin alaikäisten nuorten päihteiden käyttöön puuttumisessa on välttämätöntä ja sen tekemiseksi tulee laatia selkeät ohjeistukset ja toimintamallit. Oikea-aikaisten ja tarpeenmukaisten palvelujen saaminen edellyttää myös entistä tiiviimpää yhteistyötä nuoren lähiympäristön kanssa. Päihteitä ongelmallisesti käyttäville nuorille suunnattujen tukitoimien on yhä konkreettisemmin ja pitkäkestoisemmin tuettava nuoren oman edun mukaista toimijuutta sekä pyrittävä aidosti vahvistamaan nuoren motivaatiota päihteistä irrottautumiselle.

15. Lausuntopalaute luvusta 8 (Lapsen kiireellinen sijoitus): Onko kiireellisen sijoituksen jatkoa koskeva ehdotus (keston lyhentäminen 30 vuorokaudesta 14 vuorokauteen) mielestänne kannatettava?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Kiireellisen sijoituksen jatkoajan lyhentäminen voi nopeuttaa lapsen tilanteen arviointia ja vähentää epävarmuutta lapsen kannalta. Samalla on kuitenkin tärkeää varmistaa, että määräaika on riittävä lapsen tilanteen kokonaisvaltaiseen selvittämiseen sekä tarvittavien palvelujen ja jatkotoimenpiteiden suunnitteluun.

16. Lausuntopalaute luvusta 9 (Huostaanotto): Onko huostaanottoa koskeva ehdotus (50 §) mielestänne kannatettava?

Osittain

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

A-klinikkasäätiö pitää kannatettavana huostaanoton viimesijaisuuden korostamista sekä tavoitetta vahvistaa lapsen ja perheen tukemista ennen huostaanottoon pääymistä. Uudistuksen onnistuminen edellyttää kuitenkin, että lapsille, nuorille ja perheille on saatavilla riittävästi oikea-aikaisia ja vaikuttavia palveluja. Muutoin on vaarana, että tuen tarpeet tunnistetaan, mutta niihin ei pystytä vastaamaan riittävän varhain, mikä voi johtaa tilanteiden vaikeutumiseen ja lisätä raskaampien lastensuojelutoimenpiteiden tarvetta myöhemmässä vaiheessa. Huostaanoton perusteiden soveltamisen tulee jatkossakin mahdollistaa lapsen turvallisuuden ja kehityksen turvaaminen tilanteissa, joissa muut tukitoimet eivät ole riittäviä.

17. Lausuntopalaute luvusta 10 (Kodin ulkopuolinen sijoitus): Onko kodin ulkopuolisten sijoitusten ja sijoituspaikkojen valvontaa koskevien säännösten täsmentäminen ja vastuunjaon selkeyttäminen ehdotetulla tavalla mielestänne kannatettavaa?

Osittain

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

A-klinikkasäätiö pitää sijoituspaikkojen valvonnan täsmentämistä ja vastuunjaon selkeyttämistä kannatettavana. Muutokset voivat vahvistaa lasten oikeusturvaa, yhdenvertaisuutta ja sijoitusten laatua sekä selkeyttää eri toimijoiden vastuita. On kuitenkin varmistettava, ettei sääntely vahvista käytäntöä, jossa haitallisesti päihkeitä käyttävät lapset ja nuoret ohjautuvat ensisijaisesti lastensuojelun sijaishuoltoon tilanteissa, joissa heidän keskeinen palvelutarpeensa on päihde- ja riippuvuushoito. Sosiaali- ja terveysministeriön rahoittaman tuoreen tutkimushankkeen (Päihdehuollon ja lastensuojelun rajapinnalla. Saavatko päihkeitä käyttävät nuoret tarvitsemaansa tukea. Sosiaali- ja terveysministeriön sosiaalityön yliopistotasaisen tutkimuksen rahoitus. SHL 1301/2014 60c§ VN/9695/2023) suositusten mukaisesti päihdepalvelujen saannin tulee perustua nuoren tarpeisiin, eikä iän tai asiakkuuden muissa palveluissa tulisi olla este tai edellytys palveluihin pääsemiselle.

Selkeä vastuunjako voi onnistuneesti toteutuneena parantaa palvelujen jatkuvuutta ja mahdollistaa paremman seurannan siitä, että lapsen yksilöllisiin tarpeisiin vastataan sijoituksen aikana asianmukaisesti.

18. Lausuntopalaute luvusta 11 (Laitoshoito): Onko ehdotus lastensuojelulaitoksen asuinyksikön henkilöstömitoituksen täsmentämisestä ja osittaisesta joustavoittamisesta (ml. lapsikohtainen vähimmäismitoitus 1 työntekijä/lapsi sekä mahdollisuus suhteuttaa mitoitusta sijoitettujen lasten lukumäärään) mielestänne kannatettava?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

19. Onko ehdotus turvahenkilöä koskevaksi sääntelyksi, jossa turvahenkilön tehtävät ja toimivaltuudet erotetaan selvästi hoito- ja kasvatustehtävistä, mielestänne toimiva?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

20. Lausuntopalaute luvusta 12 (Lapsen erityistä suojelua turvaavat rajoitukset sijaishuollon aikana): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 12 säännöksistä 90 § (yhteydenpidon rajoittaminen) ja 93 § (henkilöntarkastus) ja niiden käytännön toimivuudesta ja vaikutuksista.

-

21. Lausuntopalaute luvusta 13 (Jälkihuolto): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 13 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

A-klinikkasäätiö pitää tärkeänä, että jälkihuolto turvaa nuorelle riittävän pitkäjänteisen tuen siirtymävaiheessa kohti itsenäistä elämää. Erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, että nuorten mahdollisuus saada tarvitsemiaan mielenterveys- ja päihdepalveluja ei heikkene palvelujärjestelmän muutosten seurauksena. Jälkihuollon onnistuminen edellyttää toimivaa yhteistyötä sosiaalihuollon, terveydenhuollon, koulutuspalvelujen, työllisyyspalvelujen ja järjestötoimijoiden välillä.

A-klinikkasäätiö korostaa, että jälkihuollosta sosiaalihuoltolain alaisiin palveluihin siirtyvien nuorten tuen jatkuvuus tulee turvata eikä vastuu nuoren tilanteesta hajautu eri palveluihin ilman selkeää kokonaisvastuuta. Erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien nuorten kohdalla riittävän pitkäkestoinen ja oikea-aikainen tuki voi ehkäistä syrjäytymistä sekä vähentää myöhempää korjaavien palvelujen tarvetta.

22. Lausuntopalaute luvusta 17 (Voimaantulo): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita voimaantuloa koskevista säännöksistä ja niiden vaikutuksista.

A-klinikkasäätiö pitää tärkeänä, että uudistukselle varataan riittävät siirtymäajat ja että hyvinvointialueilla on tosiasialliset mahdollisuudet valmistautua muutoksiin. Uudistuksen tavoitteiden toteutuminen edellyttää henkilöstön koulutusta, toimivien moniammatillisten yhteistyörakenteiden rakentamista sekä lasten, nuorten ja perheiden palvelujen riittävää saatavuutta ennen säännösten voimaantuloa.

Eriyistä huomiota tulee kiinnittää siihen, että mielenterveys- ja päihdepalvelut sekä muut perustason palvelut ovat riittävästi saatavilla eri puolilla maata. Muutoin on vaarana, että lakimuutosten tavoitteet eivät toteudu yhdenvertaisesti ja että lasten ja perheiden mahdollisuudet saada tarvitsemaansa tukea vaihtelevat alueittain. Lisäksi uudistuksen vaikutuksia tulisi seurata systemaattisesti toimeenpanon alkuvaiheesta lähtien.

23. Lausuntopalaute ehdotuksesta koskien lisärahoitusta tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVa) turvaamiseksi yksityisissä koulukodeissa ja Valtion koulukodeissa: Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita TUVa-koulutuksen rahoitusta koskevasta säännöksestä ja sen vaikutuksista.

A-klinikasäätiö pitää TUVa-koulutuksen rahoituksen turvaamista yksityisissä koulukodeissa ja valtion koulukodeissa kannatettavana. Koulutus tukee sijoitettujen nuorten koulutuspolkujen jatkuvuutta, vahvistaa osallisuutta ja ehkäisee syrjäytymistä. Monilla koulukodeissa ole-villa nuorilla on samanaikaisesti oppimiseen, mielenterveyteen, päihteiden käyttöön tai muihin elämänhallinnan haasteisiin liittyviä tuen tarpeita, minkä vuoksi koulutuksen saavutettavuus ja jatkuvuus ovat erityisen tärkeitä.

24. Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen taloudellisista vaikutuksista?

A-klinikasäätiö katsoo, että esitysluonnoksessa tunnistetaan osa uudistuksen taloudellisista vaikutuksista, mutta vaikutusarvioissa tulisi tarkastella nykyistä perusteellisemmin perustason palvelujen, mielenterveys-, päihde- ja riippuvuuspalvelujen sekä moniammatillisen yhteistyön resursointitarpeita. Uudistus perustuu osin oletukseen siitä, että lasten, nuorten ja perheiden tuen tarpeisiin voidaan vastata aiempaa enemmän perustason palveluissa ennen lastensuojelun asiakkuutta. Taloudellisissa vaikutusarvioissa tulisi arvioida tarkemmin, millaisia lisäresursseja tämä edellyttää käytännössä hyvinvointialueilta.

Lisäksi vaikutusarvioissa olisi syytä huomioida nykyiset alueelliset erot palvelujen saatavuudessa sekä järjestöjen tarjoaman matalan kynnyksen tuen merkitys. Mikäli perustason palvelujen tai järjestölähtöisen tuen resurssit eivät ole riittäviä, on riskinä, että uudistuksen tavoittelemat säästöt eivät toteudu, vaan kustannuksia siirtyy myöhempään vaiheeseen korjaaviin palveluihin.

25. Millaisia taloudellisia vaikutuksia arvioitte ehdotuksen 38 §:n 3 momentilla mahdollisesti olevan?

-

26. Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen muista vaikutuksista?

A-klinikasäätiö katsoo, että esitysluonnoksessa tunnistetaan useita uudistuksen keskeisiä vaikutuksia, mutta lasten, nuorten ja perheiden palvelujärjestelmään kohdistuvia käytännön vaikutuksia voisi arvioida nykyistä laajemmin. Erityisesti vaikutuksia mielenterveys-, päihde- ja riippuvuuspalvelujen kysyntään, palvelujen yhteensovittamiseen sekä alueelliseen yhdenvertaisuuteen tulisi tarkastella perusteellisemmin.

27. Vapaamuotoiset huomiot

Lapsen tai nuoren sijoitus kodin ulkopuolelle voi olla välttämätön silloin, kun lapsen turvallisuutta ei voida muutoin turvata. Sijoittamista ei kuitenkaan tule käyttää päihdehoidon puutteiden paikkaamiseen. Pelkkä sijoitus ei lähtökohtaisesti ratkaise päihdeongelmaa, jos lapsi ei saa samanaikaisesti tarpeenmukaista päihde- ja mielenterveyshoitoa. Päinvastoin on tunnistettava riski,

että päihdeongelma voi syventyä, jos nuori sijoitetaan ympäristöön, jossa päihteiden käyttö, päihdemyönteiset verkostot tai muu riskikäyttäytyminen saattavat vahvistua, "Päihdehuollon ja lastensuojelun rajapinnalla. Saavatko päihteitä käyttävät nuoret tarvitsemaansa tukea" - tutkimushankkeen aineistoihin viitaten.

Lisäksi on huomioitava sijoitusyksiköiden muiden lasten oikeus turvalliseen kasvu-ympäristöön. Mikäli vakavasti päihteitä käyttäviä nuoria sijoitetaan samoihin yksiköihin lasten kanssa, joilla ei ole päihdeongelmaa, voi tämä altistaa aiemmin päihteitä käyttämättömiä lapsia päihdekokeiluille ja haitallisille vertaisvaikutuksille. Tämä riski on tunnistettava sääntelyssä sekä palvelujen järjestämisessä ja valvonnassa.

A-klinikkasäätiö ehdottaa lakiesitystä täsmennettäväksi siten, että päihteitä käyttävän lapsen kohdalla arvioidaan aina ensisijaisesti päihde- ja riippuvuushoidon tarve sekä varmistetaan tosiasiallinen pääsy hoitoon. Lastensuojelun tehtävä on tällöin turvata lapsen kasvuolosuhteet, tukea hoitoon pääsyä ja tarvittaessa suojella lasta, mutta ei korvata päihdehoitoa. Huostaanoton ja sijaishuollon tulee olla viimesijaisia toimia, joita käytetään vain silloin, kun lapsen suojeleminen sitä välttämättä edellyttää. Samalla on erikseen varmistettava lapsen tarvitsema päihdehoito hänen sitä tarvitessa.

Parhaimmillaan uudistus voi vahvistaa lasten ja perheiden mahdollisuuksia saada apua aiemmin, mikäli varhaisen tuen palvelut, moniammatillinen yhteistyö ja erityisosaamisen saatavuus turvataan yhdenvertaisesti koko maassa. Lastensuojelun asiakkuuden kynnyksen nostaminen ei tule johtaa siihen, että lapsen oikeus tukeen alkaa vasta ongelmien vakavoiduttua. Erityisesti riippuvuuksiin, päihteiden käyttöön ja mielenterveyden haasteisiin liittyvissä tilanteissa vaikuttavin tuki toteutuu usein huomattavasti ennen kuin lapsen kasvuolosuhteet voidaan arvioida vakavasti vaarantuneiksi.

Virolainen Tarja
A-klinikkasäätiö